



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 164/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA]; [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA]; a [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátkou JUDr. Evou Borovskou, Štefánikova 879/7, Bratislava, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 250/2018 a uznesením v tomto konaní vydaným 17. júla 2019, a takto

### r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

## O d ô v o d n e n i e :

### I.

#### Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka 1“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka 2“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. Evou Borovskou, Štefánikova 879/7, Bratislava, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 250/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“) a uznesením v tomto konaní vydaným 17. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou Okresnému súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) 10. augusta 2007 domáhali proti žalovanej 1 – obchodnej spoločnosti Arriva Liorbus, a. s., a žalovanej 2 – KOOOPERATÍVA poisťovni, a. s., zaplata sumy 13 292,17 € a sumy 33,19 € mesačne od 1. septembra 2007 s príslušenstvom z titulu nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla v súvislosti s usmrtením [REDAKOVANÉ] (manžela sťažovateľky 1 a otca sťažovateľa a sťažovateľky 2), ku ktorému došlo pri dopravnej nehode spôsobenej vodičom autobusu ako zamestnancom žalovanej 1. O žalobe rozhodol okresný súd v poradí prvým rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2007 zo 16. novembra 2011 (ďalej len „rozsudok zo 16. novembra 2011“) tak, že túto zamietol.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na podklade odvolania rozsudok okresného súdu zo 16. novembra 2011 uznesením sp. zn. 7 Co 64/2012 z 20. februára 2013 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Okresný súd následne v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2007 z 11. februára 2014 (ďalej len „rozsudok z 11. februára 2014“) žalobu zamietol. Na podklade odvolania podaného proti rozsudku okresného súdu z 11. februára 2014 krajský súd uznesením sp. zn. 7 Co 445/2014 z 12. novembra 2014 zrušil citované rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2007 z 23. júna 2016 (ďalej len „rozsudok z 23. júna 2016“) uložil žalovanej 1 povinnosť zaplatiť každému zo sťažovateľov sumu 3 319,40 € a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

6. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 23. júna 2016 rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 308/2017 z 30. mája 2018 (ďalej len „rozsudok z 30. mája 2018“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zmenil vo vyhovujúcej časti, v ktorej žalobu sťažovateľov zamietol. Zároveň krajský súd rozsudkom z 30. mája 2018 rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby vo zvyšnej časti potvrdil ako vecne správny. Rozsudkom krajského súdu z 30. mája 2018 bolo zároveň rozhodnuté o trovách konania tak, že žalovaným 1 a 2 bol proti sťažovateľom priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. O dovolaní sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu z 30. mája 2018 rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol z časti podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a z časti podľa § 447 písm. f) CSP.

8. Sťažovatelia v tejto súvislosti namietajú nedostatok spočívajúci v absencii bližšej identifikácie častí dovolania, ktoré boli na podklade už citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku odmietnuté. Podľa sťažovateľov nie je zrejmé, ktorá časť dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu bola odmietnutá podľa § 447 písm. c) CSP a ktorá podľa § 447 písm. f) CSP.

9. Podľa sťažovateľov z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu *expressis verbis* nevyplýva, akým spôsobom najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovatelia podali dovolanie

proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné [§ 447 písm. c) CSP]. Upriamením pozornosti na § 421 CSP sťažovatelia namietajú, že proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie bolo prípustné, keďže *„ide o rozhodnutie vo veci samej, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie a istina prevyšuje nielen 2 násobok, ale aj 10 násobok minimálnej mzdy“*.

10. Najvyšší súd sa v tejto súvislosti bez náležitého vlastného odôvodnenia stotožnil s názorom prezentovaným vo vyjadrení k dovolaniu žalovanou 1 o tom, že dovolanie sťažovateľov je neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, čím došlo zároveň k porušeniu práva sťažovateľov na rovnosť účastníkov v konaní.

11. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného sťažovateľmi z dôvodu podľa § 447 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolací súd dovolanie odmietne, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, sťažovatelia argumentujú, že najvyšší súd neuviedol, ktoré z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 431 až § 435 CSP) neboli sťažovateľmi vymedzené.

12. Podľa sťažovateľov síce najvyšší súd odmietol dovolanie z dôvodu, že sťažovatelia neuviedli rozhodnutia dovolacieho súdu, od záverov ktorého by sa odvolací súd odklonil, avšak uvedené odôvodnenie *„nekorešponduje so zákonom, ktoré na sťažovateľov nekladie povinnosť uvádzať rozhodnutia dovolacieho súdu, ale má uviesť len právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uviesť v čom táto nesprávnosť spočíva, čo sťažovatelia urobili. Zatažovať dovolateľov uvádzaním rozhodnutí dovolacieho súdu, ktorých môže byť tisíce je nad únosnú mieru... Nie je možné požadovať od dovolateľov, aby uvádzali rozhodnutia dovolacích súdov, keď zákonodarca takúto požiadavku na dovolateľov nekladie.“*.

13. Okrem uvedeného k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní došlo aj z dôvodu, že najvyšší súd sa bez ďalšieho priklonil na stranu žalovanej 2, keď sa

bez odôvodnenia stotožnil s jej názorom, že dovolanie je potrebné odmietnuť podľa § 447 ods. 1 písm. f) CSP.

14. Sťažovatelia napadli rozhodnutie odvolacieho súdu aj z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, pričom tvrdili, že zo strany krajského súdu došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, keďže proti rozhodnutiu krajského súdu (v poradí treťiemu), ktorým tento rozhodol o trovách konania, nemohli podať opravný prostriedok (sťažnosť), ktorý by inak mohli podať, ak by o trovách konania rozhodol okresný súd ako súd prvej inštancie. Sťažovatelia tak boli pozbavení možnosti súdu podať sťažnosť proti rozhodnutiu o trovách konania a domáhať sa toho, aby podľa § 257 CSP súd výnimočne náhradu trov konania nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Na podklade uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň najvyššiemu súdu prikáže opätovne konať. Sťažovatelia zároveň požadujú náhradu trov konania v sume 611,51 €.

## II.

### **Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu**

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

18. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľov s napadnutým uznesením najvyššieho súdu vydaným v rámci dovolacieho konania, ako aj s postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní. Sťažovatelia v ňom vidia porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

23. Pri prieskume ústavnej sťažnosti sťažovateľov ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania (strany sporu) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

24. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a obsahovo totožné súčasti základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále zdôrazňuje, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania (strany v spore) na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05,

III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

25. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017). V dovolacom konaní iniciovanom sťažovateľmi ako dovolateľmi procesné podmienky upravoval v čase podania dovolania § 419 a nasl. CSP.

26. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa (m. m. III. ÚS 450/2017).

27. Rovnosť strán v konaní zaručená čl. 47 ods. 3 ústavy sa zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že strany civilného konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia strany konania, nie je podstatné ani to, ktorá zo strán konania sa stane žalobcom a ktorá žalovaným (m. m. II. ÚS 35/02, IV. ÚS 126/09, IV. ÚS 51/2020).

### III.

#### Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Sťažovatelia v záhlaví ústavnej sťažnosti ako porušovateľov základných práv zaručených ústavou uvádzajú okrem najvyššieho súdu aj krajský súd a okresný súd. V úvodnej časti ústavnej sťažnosti rovnako zdôrazňujú, že túto podávajú „*vo veci porušenia základných práv vyplývajúcich z 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*“.

29. V súlade s § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

30. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého v petite označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (m. m. III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

31. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci predmet konania pred ústavným súdom tvorí rozhodovanie o sťažovateľmi namietanom porušení základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu. Takto vymedzený predmet konania nemožno z hľadiska požadovanej ústavnej ochrany rozšíriť len na základe záhlavia ústavnej sťažnosti, či jej odôvodnenia aj o porušenie sťažovateľmi označených ďalších práv zaručených ústavou

a dohovorom rozhodnutiami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. Ústavný súd, súc viazaný petitom (návrhom na rozhodnutie) predloženým sťažovateľmi, preto ustálil predmet konania o ústavnej sťažnosti tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

32. K procesnému pochybeniu zo strany najvyššieho súdu podľa sťažovateľov došlo tým, že najvyšší súd *expressis verbis* nevymedzil, ktorú časť dovolania odmietol podľa § 447 písm. c) a ktorú podľa § 447 písm. f) CSP (bod 8 tohto rozhodnutia). Okrem toho za nedostatočné považujú sťažovatelia aj odôvodnenie najvyššieho súdu k námietke o porušení ich práva na spravodlivý proces tým, že krajský súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania (bod 14 tohto rozhodnutia). Z uvedených dôvodov trpí napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nedostatkom odôvodnenia a porušuje základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

33. V kontexte uvedeného sťažovatelia ďalej namietajú aj postup najvyššieho súdu, ktorý sa len stotožnil s názorom žalovaných o tom, že dovolanie je nevyhnutné odmietnuť podľa § 447 písm. c), resp. § 447 písm. f) CSP, čím podľa nich došlo k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (body 10 a 13 tohto rozhodnutia).

34. Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f) CSP sťažovatelia navyše argumentujú, že najvyšší súd neuviedol, ktoré z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 431 až § 435 CSP) neboli sťažovateľmi vymedzené. Požiadavka najvyššieho súdu na označenie rozhodnutí odvolacieho súdu je podľa názoru sťažovateľov v súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia nenáležitá, keďže nekorešponduje so zákonnou právnou úpravou (bod 12 tohto rozhodnutia).

35. Ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a dospel k záveru, že postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnuté uznesenie v tomto konaní vydané nie sú spôsobilé na vyslovenie záveru o porušení sťažovateľmi označených základných práv zaručených ústavou.

36. Sťažovatelia v dovolaní namietali existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň existenciu vady nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

37. K vade zmätočnosti, ku ktorej podľa sťažovateľov došlo zo strany krajského súdu, ktorý výlučne rozhodol o náhrade trov konania a sťažovateľov tak pozbavil možnosti podať proti príslušnému rozhodnutiu odvolacieho súdu opravný prostriedok, najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na § 396 ods. 2 CSP (ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie).

38. V súlade s citovaným ustanovením Civilného sporového poriadku preto najvyšší súd na podklade zistenia, že krajský súd ako odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, uzavrel, že postup krajského súdu ako nepriečiaci sa ustanoveniam zákona nemôže viesť k záveru o existencii vady zmätočnosti tak, ako to tvrdia sťažovatelia. Na základe uvedeného následne najvyšší súd v napadnutom uznesení konštatoval, že dovolanie sťažovateľov nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné (body 15 a 16 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

39. Ústavný súd už v rozhodnutiach sp. zn. II. ÚS 25/2019 a sp. zn. I. ÚS 457/2017 zdôraznil, že aj v prípadoch, keď odvolací súd rozhodne vo veci nároku na náhradu trov konania *de facto* v jednoinštančnom konaní, postupuje v súlade so zákonným imperatívom stanoveným v § 396 ods. 2 CSP, a preto táto skutočnosť sama osebe nemôže mať za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd nemá dôvod sa ani v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľov od citovaného právneho názoru odkloniť, a preto konštatuje, že námietka sťažovateľov o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v kontexte rozhodovania odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania a existencie vady zmätočnosti (argumentácia obsiahnutá v bode 14 tohto rozhodnutia) nie je dôvodná.

40. Najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkou

sťažovateľov, ktorou odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľov nestotožnil, a preto ich dovolanie odmietol v relevantnej časti ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 447 písm. c) CSP].

41. Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je v otázke existencie vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP v súvislosti s rozhodovaním o nároku na náhradu trov konania (ktoré sťažovatelia v ústavnej sťažnosti napádajú) ústavne súladné, nemožno prisvedčiť ani názoru sťažovateľov o tom, že pri rozhodovaní vo veci tejto časti dovolania sa najvyšší súd „len“ priklonil k názoru žalovaných, ktorí požadovali dovolanie sťažovateľov ako neprípustné podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku odmietnuť. K porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy preto zo strany najvyššieho súdu dôjsť nemohlo.

42. K argumentácii sťažovateľov obsiahnutej v bode 12 tohto uznesenia ústavný súd zdôrazňuje, že v prípade, ak sťažovatelia uplatnili dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu), bolo ich povinnosťou špecifikovať nimi tvrdený odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

43. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

44. Aj napriek tomu, že zákonná právna úprava v § 432 ods. 2 CSP nestanovuje pre dovolateľa *expressis verbis* povinnosť konkretizácie rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré

naplňajú pojem ustálená prax dovolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že táto požiadavka je s poukazom na samotný § 421 ods. 1 písm. a) CSP implicitnou výkladovou súčasťou § 432 ods. 2 CSP.

45. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia sa vo svojej podstate viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola podľa dovolateľa rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v iných rozhodnutiach. Absencia identifikácie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (aj konkretizáciou príslušných rozhodnutí dovolacieho súdu), od ktorej sa odvolací súd odklonil, by mohla viesť k stavu ničím neohrančeného preskúmavania dovolania zo strany najvyššieho súdu. Takýto stav však nie je už len s prihliadnutím na koncepciu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne) a úlohy, ktoré najvyšší súd s poukazom na dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia plní (riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry), akceptovateľný.

46. Pokiaľ dovolateľ namieta vadu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a prípustnosť dovolania odôvodňuje odchýlením sa v jeho veci rozhodujúceho odvolacieho súdu od konštantnej judikatúry najvyššieho súdu, stáva sa požiadavka konkretizácie rozhodnutia, prípadne rozhodnutí tejto konštantnej línie najvyššieho súdu v samotnom dovolaní oprávnenou a dôvodnou požiadavkou. Jej oprávnenosť a dôvodnosť je okrem iných daná aj požiadavkou povinného zastúpenia dovolateľa v konaní o dovolaní advokátom, ako aj povinnosťou koncipovania samotného dovolania advokátom ako osobou znalou práva (§ 429 ods. 1 CSP).

47. Najvyšší súd sa pri posúdení prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným judikátom najvyššieho súdu tvoriacim súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe a rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý sa od tejto praxe podľa dovolateľa odchýlil. Pre záver najvyššieho súdu o tom, či je v konkrétnych okolnostiach veci dovolanie pre

nesprávne právne posúdenie prípustné, je esenciálnou požiadavkou metodologický postup dovolacieho súdu, v rámci ktorého tento v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe riešenia určitej právnej otázky a zodpovedajúceho skutkového vymedzenia za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (*ratio*).

48. Pokiaľ dovolateľ nekonkretizuje ustálenú rozhodovaciu prax odkazom na príslušné rozhodnutia dovolacieho súdu, potom najvyšší súd nemá relevantný podklad na to, aby v rámci stanoveného metodologického postupu ustálil, berúc do úvahy aj rozhodujúce skutkové okolnosti porovnávaných prípadov a v relevantných časových súvislostiach platnú a účinnú právnu úpravu, to, či k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne v konkrétnych okolnostiach veci došlo, a tým ani preskúmať meritórne dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia.

49. Vychádzajúc z požiadaviek obsiahnutých v judikatúre ESLP, na ktoré v súvislosti s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd stabilne odkazuje, je pre posúdenie toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov pri prístupe k súdu (v konkrétnych okolnostiach veci pri prejednaní dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci) je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu. K porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, § 79 *in fine*).

50. S prihliadnutím na už uvedené rozhodujúcou pre posúdenie ústavnej udržateľnosti predmetnej formálnej požiadavky (uvedenia konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu) je aj osobitosť konania, v ktorom k uplatneniu takejto požiadavky dochádza. Berúc do úvahy skutočnosť, že v konkrétnych okolnostiach veci ide o dovolacie konanie, pričom dovolacím dôvodom je nesprávne právne posúdenie, je dôvodnosť uplatnenia formálnejších požiadaviek v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku

oproti konaniu o odvolaní ako riadnom opravnom prostriedku na mieste (obdobne Kozlica proti Chorvátsku, sťažnosť č. 29182/03, rozsudok ESĽP z 2. 11. 2006, § 32).

51. Na podklade uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že požiadavka uvedenia rozhodnutí dovolacieho súdu nepredstavuje pre dovolateľa neprimeranú záťaž, ktorou by dovolací súd zasahoval do základného práva dovolateľa na súdnu ochranu vytvorením bariéry znemožňujúcej dovolateľovi prístup k dovolaciemu súdu. Je, naopak, dôvodnou požiadavkou pre náležité uplatnenie metodologického postupu aplikovateľného pri uplatnení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia požadovať od dovolateľa vymedzenie konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu, keďže nevyhnutnými pre náležité vysporiadanie sa najvyššieho súdu s prejednávanej vecou sú aj skutočnosti determinované skutkovým základom a rovnako aj relevantnou právnou úpravou porovnávaných prípadov. Požiadavka uvedenia rozhodnutí dovolacieho súdu sa tak stáva esenciálnou pre uplatnenie právomoci najvyššieho súdu posúdiť, či tak, ako to namieta dovolateľ, k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne v konkrétnych okolnostiach veci došlo. Prístup k súdu ako obsahová súčasť základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy nemá absolútny charakter, čo znamená, že môže byť predmetom obmedzení. Obmedzenie spočívajúce v nevyhnutnosti konkretizácie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe uvedením príslušných rozhodnutí dovolacieho súdu nie je zo všetkých uvedených dôvodov ústavné nesúladne, keďže prípadná aplikácia takéhoto obmedzenia nedegraduje prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom alebo do takej miery, že to narúša samotnú podstatu dotknutého práva. Inými slovami, predmetné obmedzenie dovolateľa nezaťažuje spôsobom, ktorý by ho už na prvý pohľad zbavoval možnosti prístupu k dovolaciemu súdu uplatniť. Zo všetkých uvedených dôvodov je námietka bližšie konkretizovaná v bode 12 tohto uznesenia nedôvodná.

52. Sťažovatelia vymedzili v dovolaní tri právne otázky, vo vzťahu ku ktorým namietali dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (bod 23.1 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

53. Vo vzťahu k druhej a tretej právnej otázke sťažovateľa ako dovolateľa nimi tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nekonkretizovali žiadnym rozhodnutím dovolacieho súdu, od právnych záverov ktorého by sa odvolací súd v ich veci odklonil (bod 27 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Z uvedených dôvodov, prihliadajúc na už uvedené predbežné právne názory, ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní v časti namietanej vady nesprávneho právneho posúdenia (vo vzťahu k druhej a tretej právnej otázke) o tom, že argumentácia sťažovateľov „*nedáva podklad pre posúdenie, či skutočne došlo k dovolateľmi tvrdenému odklonu*“ (bod 27.1 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), je ústavne udržateľný. Vzhľadom na absenciu náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku sa dovolanie v relevantnej časti (vo vzťahu k druhej a tretej právnej otázke) už *prima facie* javilo ako dovolanie, pri ktorom nie sú splnené procesné podmienky pre preskúmanie jeho prípustnosti a ktoré najvyšší súd ako súd dovolací v súlade s príslušnou procesno-právnou úpravou odmietne bez toho, aby došlo k jeho vecnému prejednaniu (prejednaniu dôvodnosti). Záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v relevantnej časti z dôvodu, že dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP [§ 447 písm. f) CSP], je preto ústavne udržateľný.

54. Pokiaľ sťažovateľa ako dovolateľa riadne zastúpení v konaní o dovolaní advokátom zanedbali svoju povinnosť v dovolaní namietajúcom existenciu vady nesprávneho právneho posúdenia konkretizovať rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa odvolací súd pri riešení konkrétnej právnej otázky odklonil, potom sa sami vystavili následku s tým spojenému, ktorý spočíva v nemožnosti uskutočniť meritórny dovolací prieskum, keďže hranice tohto prieskumu neboli vymedzené v súlade so zákonom.

55. Účelovosť argumentácie sťažovateľov ústavný súd v súvislosti s relevantnou námietkou vyvodzuje aj zo skutočnosti, že sťažovateľa si prostredníctvom svojho advokáta povinnosť konkretizácie rozhodnutí najvyššieho súdu, od ktorých sa podľa ich názoru odvolací súd v ich veci odklonil, splnili vo vzťahu k prvej právnej otázke a v tomto smere neopnechali aktivitu na samotný najvyšší súd (bod 24 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

56. Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je v otázke existencie vady nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľov ústavne súladné, nemožno prisvedčiť ani názoru sťažovateľov o tom, že pri rozhodovaní vo veci tejto časti dovolania sa najvyšší súd „len“ priklonil k názoru žalovaných, ktorí požadovali dovolanie sťažovateľov ako neprípustné podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku odmietnuť. K porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy preto zo strany najvyššieho súdu dôjsť nemohlo.

57. Napokon predbežný záver ústavného súdu k ústavnej udržateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nedáva podklad pre záver o procesnom pochybení najvyššieho súdu len na základe skutočnosti, že najvyšší súd v závere napadnutého uznesenia (bod 30 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu) výslovne nevymedzil, ktorú časť dovolania odmietol podľa § 447 písm. c) a ktorú podľa § 447 písm. f) CSP (bod 8 tohto rozhodnutia). Keďže dôvody odmietnutia dovolania sú dostatočne identifikované v odôvodnení napadnutého uznesenia, uvedený procesný nedostatok má len formálny charakter a sám osebe nemôže mať za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu.

58. Berúc do úvahy všetky už uvedené predbežné závery k jednotlivým námietkam sťažovateľov, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd svoje rozhodnutie vo veci odmietnutia dovolania sťažovateľov zdôvodnil v dostatočnej, výstižnej a presvedčivej podobe. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preto dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom predchádzajúcim vydaniu tohto rozhodnutia a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovatelia domáhajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

59. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Miroslav DURÍŠ  
predseda senátu